

Dyrektywa NEC Czemu jest tak ważna dla Polski?

W czym leży problem?

Zanieczyszczenie powietrza stanowi poważne zagrożenie dla zdrowia ludzi oraz dla środowiska. Jego główne źródła stanowią indywidualne ogrzewanie domów, przemysł, produkcja energii i rolnictwo.

Każdego roku ok. 430 000 mieszkańców Unii Europejskiej, w tym ponad 40 tys. mieszkańców Polski, umiera przedwcześnie z powodu zanieczyszczenia powietrza. Zanieczyszczenia te powodują zwiększoną zapadalność na choroby układu oddechowego i układu krążenia, a także obniżenie IQ, problemy neurologiczne czy powstawanie nowotworów. Szkody dla zdrowia stanowią także ogromny koszt ekonomiczny, szacowany na poziomie 300-900 mld euro każdego roku, co stanowi 3-9% PKB całej Unii Europejskiej. W Polsce koszty te wynoszą 101,8 mld dolarów, czyli aż 12,9% polskiego PKB. Zanieczyszczone powietrze jest główną przyczyną przedwczesnych zgonów w UE - powoduje nawet więcej ofiar niż wypadki drogowe. Niszczy nie tylko zdrowie ludzkie, ale także całe ekosystemy.

Unia Europejska, poprzez wprowadzanie szeregu międzynarodowych regulacji zdołała zredukować zanieczyszczenia powietrza na swoim terenie w ciągu ostatnich dziesięcioleci. Dzięki temu, emisje np. dwutlenku siarki (który jest głównym powodem powstawania kwaśnych deszczów) zostały zredukowane o ponad 80%. Jednak UE jest wciąż na drodze do osiągnięcia celu długoterminowego - poprawy jakości powietrza w stopniu, który pozwoli na eliminację związków szkodliwych dla zdrowia ludzkiego oraz dla środowiska.

Ale dlaczego to Unia Europejska powinna wprowadzać takie regulacje?

Zanieczyszczenie powietrza nie zatrzymuje się na krajowych granicach. Dyrektywa NEC jest jedynym instrumentem, który rozwiązuje problem zanieczyszczeń powietrza o tzw. charakterze transgranicznym, czyli transportowanych na duże odległości z kraju do kraju. Jest to również istotna kwestia w Polsce - aż 48% zanieczyszczonego powietrza napływa do Polski z krajów ościennych, natomiast 67% zanieczyszczeń powietrza eksportowanych jest do innych krajów. Dlatego działania rządów poszczególnych państw powinny być wspomagane przez współpracę międzynarodową na poziomie Unii Europejskiej.

Komisja Europejska wciąż aktualizuje oraz udoskonala narzędzia do walki z zanieczyszczeniami powietrza. W świetle planowanych nowych regulacji limity emisji zanieczyszczeń zostaną rygorystycznie wzmocnione oraz wsparte kolejnymi narzędziami i środkami do walki z tym problemem, takimi jak Pakiet „Czyste powietrze” oraz dyrektywa NEC.

Czym są Pakiet „Czyste Powietrze” oraz dyrektywa NEC?

Dyrektywa NEC (ang. „National Emission Ceilings”- Dyrektywa o Krajowych Pułapach Emisji) jest częścią tzw. Pakietu „Czyste Powietrze” - czyli strategii działań, która do 2030 r. ma istotnie zmniejszyć zanieczyszczenie powietrza w całej Unii Europejskiej. Przewiduje też działania legislacyjne, by zaostrzyć normy emisji i pułapy zanieczyszczenia powietrza. Oprócz dyrektywy NEC, w skład Pakietu „Czyste Powietrze” wchodzi:

- program „Czyste powietrze dla Europy”, określający działania niezbędne do osiągnięcia bieżących oraz przyszłych celów jakości powietrza do 2030 r.;
- nowa dyrektywa o ograniczeniu emisji ze średnich obiektów energetycznego spalania;
- propozycja, by na szczelnie UE zatwierdzić znowelizowane przepisy międzynarodowe o transgranicznym zanieczyszczaniu powietrza (protokół z Göteborga).

Proponowana dyrektywa NEC zastąpi obowiązujące przepisy o rocznych krajowych poziomach emisji (dyrektywę 2001/81/WE), niemniej obecne pułapy będą obowiązywać jeszcze do 2019 r. Dyrektywa ustanowi nowe zobowiązania dotyczące redukcji krajowych emisji sześciu głównych zanieczyszczeń (na lata 2020-2030): dwutlenku siarki, tlenków azotu, lotnych związków organicznych, amoniaku, cząstek stałych (sady) i metanu oraz potencjalnie rtęci.

Projekt dyrektywy:

- nakazuje państwom członkowskim ograniczenie rocznej emisji wymienionych substancji zgodnie ze zobowiązaniami wyznaczonymi na lata 2020-2030;
- wskazuje, jakie źródła emisji nie muszą być uwzględniane;
- nakazuje państwom członkowskim przyjęcie, realizację i regularne uaktualnianie krajowych programów kontroli zanieczyszczenia powietrza, opisujących w jaki sposób państwa planują wypełnić swoje zobowiązania emisyjne;
- nakazuje państwom członkowskim monitorowanie emisji zanieczyszczeń powietrza oraz sporządzanie i aktualizowanie krajowych bilansów i prognoz emisji;
- nakazuje państwom członkowskim, w miarę możliwości, monitorowanie negatywnego wpływu zanieczyszczeń powietrza na wodę i ekosystemy;
- promuje współpracę z państwami spoza UE i organizacjami międzynarodowymi, by lepiej zaradzić zanieczyszczeniu powietrza na poziomie globalnym.

Państwa członkowskie będą zobowiązane do przekazywania Komisji, w określonych terminach, swoich programów kontroli zanieczyszczenia powietrza, wszelkich informacji z monitoringu oraz bilansów i prognoz emisji.

Kto zyska na wprowadzeniu nowych przepisów?

Na wprowadzeniu nowych regulacji skorzystają wszyscy Polacy i mieszkańcy całej Unii Europejskiej, jednak przede wszystkim dzieci, osoby starsze oraz pacjenci cierpiący na astmę i choroby układu oddechowego. Skorzystają także rządy państw, dla których znacząco zmaleją koszty opieki zdrowotnej.

Oczekuje się, że w porównaniu ze stanem dzisiejszym do 2030 r. dzięki wprowadzeniu Pakietu „Czyste Powietrze” w krajach członkowskich UE uda się ocalić:

- 58 tys. osób przed przedwczesną śmiercią;
- 123 tys. km² ekosystemów przed zanieczyszczeniem związkami azotu;
- 56 tys. km² obszarów chronionych „Natura 2000”;
- 19 tys. km² ekosystemów leśnych przed zakwaszeniem.

Dla Polski przyjęcie pakietu będzie oznaczało m.in uniknięcie 1044 przedwczesnych zgonów z powodu wysokich stężeń ozonu oraz 22 mln utraconych lat życia Polaków.

Nowe zapisy będą także korzystne dla przemysłu - walka z zanieczyszczeniem powietrza wzmaga wprowadzanie nowoczesnych technologii oraz podnosi konkurencyjność w zakresie produkcji tzw. zielonych technologii.

Od kiedy dyrektywa zacznie obowiązywać?

Nowa strategia walki z zanieczyszczeniami powietrza nabierze mocy prawnej, gdy tylko umieszczona zostanie w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej. Zazwyczaj zamuje to kilka miesięcy po osiągnięciu porozumienia. Wtedy następuje tzw. transpozycja prawa, czyli dostosowanie przepisów krajowych do nowych regulacji, zgodnie z wytycznymi NEC. Nowe przepisy zaczną obowiązywać od początku 2020 r.

Głosowanie nad bieżącą wersją dyrektywy będzie miało miejsce w ostatnim tygodniu października br. Głos Europosłów jest szczególnie ważny, ponieważ Parlament Europejski jest jedyną instytucją reprezentującą głos obywateli całej Unii Europejskiej.

Po wprowadzeniu nowych przepisów regulacje dotyczące jakości powietrza zapewnią pełną zgodność emisji z bieżącymi przepisami oraz wytyczą ścieżki do ambitnej walki z zanieczyszczeniami do roku 2030, stwarzając warunki do osiągnięcia długoterminowego celu czystego powietrza dla wszystkich obywateli Europy.

Co można zrobić?

By poprawić jakość powietrza oraz zdrowia publicznego w całej Europie, niezbędne są poniższe działania związane z wprowadzeniem dyrektywy NEC:

1. Wprowadzenie znacznie ostrzejszych zobowiązań redukcji emisji do roku 2025 i 2030 (poziom ambicji powinien zapewnić osiągnięcie celów rekomendowanych WHO do 2030 roku) oraz pomoc Unii Europejskiej w osiągnięciu celów długoterminowych dla “poziomów jakości powietrza, które nie powodują znacznych negatywnych skutków i zagrożeń dla zdrowia ludzi i środowiska”, jak zapisano w Siódmym ogólnym unijnym programie działań w zakresie środowiska naturalnego do 2020r.
2. Wprowadzenie ostrzejszych zobowiązań do redukcji emisji do roku 2020, opartych na najnowszych danych wyjściowych oraz utworzenie ścieżki liniowej w kierunku osiągnięcia celów do roku 2025 i 2030.
3. Ustanowienie prawnie wiążących zobowiązań do redukcji emisji do 2025 roku dla wszystkich substancji zanieczyszczających powietrze objętych zapisami dyrektywy.

4. Ustanowienie prawnie wiążących zobowiązań w zakresie redukcji emisji metanu i rtęci dla wszystkich trzech celów (rok 2020, 2025 oraz 2030). Obecnie cele redukcji metanu ustanowione są jedynie do 2030 roku, pomimo faktu, że metan przyczynia się do powstawania toksycznego ozonu w warstwie przyziemnej, podczas gdy rtęć została wykluczona z propozycji Komisji, mimo, że jako substancja toksyczna mogąca być transportowana na dalekie odległości, a następnie akumulowana w środowisku, powoduje poważne uszkodzenia zdrowia człowieka i całych ekosystemów.

5. Nie dopuszczenie do rezygnacji z części celów, takich jak dostosowanie inwentaryzacji emisji czy kompensacje emisji pomiędzy obszarem morskim i lądowym.

Źródła:

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52013PC0920>

<http://www.consilium.europa.eu/pl/policies/clean-air/national-emission-ceilings/>

http://ec.europa.eu/environment/air/clean_air_policy.htm

http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-13-1169_en.htm

<http://ec.europa.eu/environment/pubs/pdf/factsheets/air/en.pdf>

[European Commission Impact Assessment on Clean Air Policy Package](#)